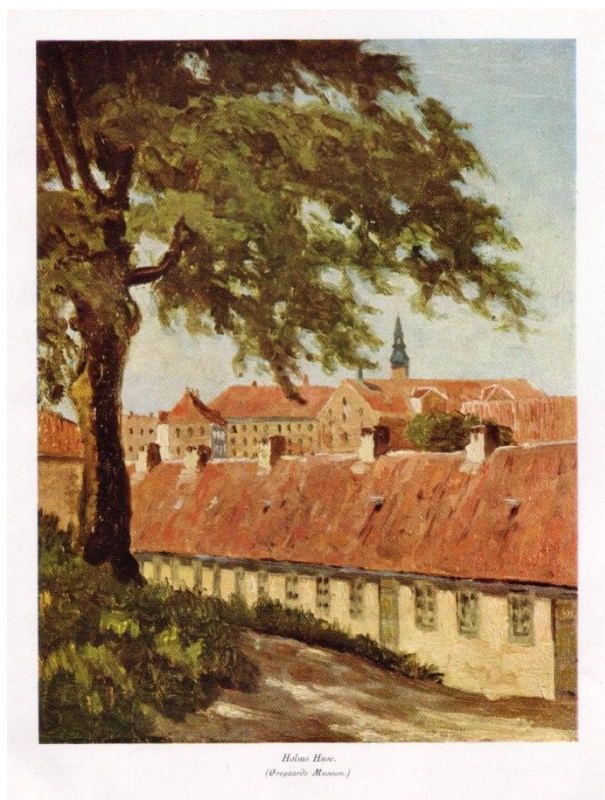

Holms Huse

Uddrag af jubilæumsskrift udgivet af Jacob Holm & Sønners Fabriker A/S i anledning af 150 årsdagen for firmaets grundlæggelse, den 24. december 1794.

Husene indrettedes paa Jacob Holms Grund ved Engelskmandens Plads i Aarene 1833 til 1835. Det var et praktisk Byggeri, Jacob Holm her foretog for egen Regning, da den grundmurede Reberbane omdannedes til Bolig for 103 Arbejderfamilier. Denne »Omkalfatring« vakte en vis Opsigt alene af den Grund, at det var det første private Foretagende i sin Art, og det var første Gang overhovedet, at en Fabrikherre, en stor Arbejdsgiver sørgede for, at hans Folk kunde faa bedre Boliger end dem, de var vant til at bo i. Paa en Maade var det hele Foretagende lagt stort an, saadan som det nu stemte bedst med Jacob Holms hele Indstilling, og »Holms Huse« kom til at spille en meget stor Rolle ved det gode Eksempel, de gav for Eftertiden.

Hele Komplekset bestod af Rækkehuse i gule Mursten med Tage af røde Tegl. De saa »pyntelige og meget nette ud«, skrev »Berlingske Tidende«, og i hvert Hus var der to Lejligheder, en til højre og en til venstre, naar man kom ind i Gangen. Alt var smaat, men

sammenlignet med Arbejderlejligheder i Kaserne rundt om var disse Huse dog i høj Grad at foretrække.

Almindeligvis var Lejen paa 25 Rdl. halvaarlig. Det var endog meget billigt. For at kunne komme i Betragtning ønskede Jacob Holm visse Sikkerheder. Hver Lejer maatte møde med en Kautionsist eller deponere en Obligation; Jacob Holm vilde gardere sig mod noget Lejetab. Endvidere fordrede han i de Tilfælde, hvor han ikke personlig kendte dem, der vilde flytte ind, en Slags Vandelsattest. Han krævede absolut Ædruelighed, og var det gifte Folk, der vilde have et Hjem hos ham, vilde han have en Udtalelse fra Folk, der kendte dem, om, at de var fredsommelige og ikke vilde yppe Kiv med Naboerne. Det hele skulde med andre Ord være solidt og ordentligt i enhver Henseende. De gode Planer, Jacob Holm havde med »Holms Huse«, skulde ikke kunne ødelægges. Her var en social Opgave, som skulde løses paa den rigtige Maade. At andre vilde følge efter i Jacob Holms Spor, følte han sig overbevist om, naar blot Sagen blev grebet rigtigt an. De sociale Strømninger i Tiden var nu ved at gøre sig gældende. Netop derfor forekom det Jacob Holm saa vigtigt, at der ikke levnedes noget Spillerum for Fejltagelser.

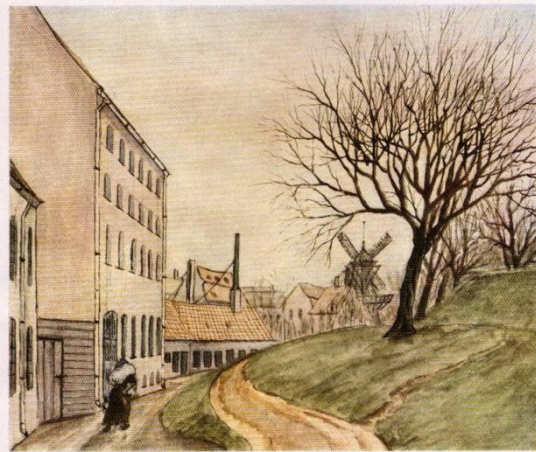
Husene var først og fremmest beregnede paa Folk, der var ansatte i en af Jacob Holms Virksomheder; søgte de en Lejlighed, blev de opførte paa en Expektanceliste; Jacob Holm vilde nemlig have, det skulde være forbundet med nogen Vanskelighed at flytte ind i en af Boligerne. Saa meget større blev saa Glæden ved at være kommet i Betragtning. Det er ganske ejendommeligt at se, at der aldrig blev givet Huse til Jacob Holms Skippere eller Styrmande. Listerne viser, at det var Haandværkere, Arbejdsmand, Skibsbygger-svende, Brovagter og senere ogsaa Enker, der fik Lejlighederne. En Hustømmermand, senere Baneforpagter A. Fischer og efter ham hans Enke havde et helt Hus med to Lejligheder. Prisen for de forskellige Opgange var meget varierende; i Nr. 1 blev der oprindeligt betalt 340 Rdl., men senere blev Prisen sat i Vejret med godt en Trediedel. De andre Boliger var fra 25, 50, 60, 110, 130 og 140 Rdl. halvaarligt. Der var en Have ved Husene, der kostede 50 Rdl. aarligt, men Lejen af dem maatte nedsættes Gang paa Gang. Ved Indflytningen blev der altid lagt Vægt paa, »at det var Folk, man kunde regne med vilde blive«. Som et Kuriosum kan det omtales, at Jacob Holm holdt stift paa, at han alene vilde holde Husene i Orden saavel udenpaa som indeni. Flyttede nye Folk ind, var der Eftersyn, og Jacob Holms egne Haandværkere kom da og gjorde, hvad de maatte. Det stemmer udmærket overens med Jacob Holms hele Livssyn. Han vilde være med i alt, hvad der blev foretaget i hans Navn, og han vilde have Sikkerhed for, at det blev gjort paa en ordentlig Maade. Derfor leverede han ogsaa selv alle Materialerne. Nu og da kom en af hans Folk for at se, om alt stod vel til; med streng Konsekvens forlangte Jacob Holm, at Beboerne »i alle Henseender skulde opføre sig sømmeligt«, og han vilde ikke have unødige Istandsættelser. Begge Parter har sikkert været vel tilfreds med hinanden, for der var i det store Kompleks kun meget faa Flytninger. Der kunde gaa flere Aar, uden at nye Lejere kom til, et Særsyn i de Tider.

Sociale Interesser, Sansen for Smaamandens Kaar fik Jacob Holm til som den første at anlægge Arbejdsboliger i København. Paa dette saa vigtige Punkt viste han sig som en Foregangsmand, der satte dybe Spor i den senere Udvikling. Oktober 1885 blev Holms Huse solgt til A/S De forenede Oplagspladser og Værfter, men de vil altid vidne højt om hans gode Hjerte.

Helms Huse.
(Oregards Museum.)

247

Helms Huse.
(Oregards Museum.)

Helmo Haas.
(Wegscheide, Altona.)